

Verbond of Maatschappij.

In het Septembernummer van het Tijdschrift voor Tandheelkunde komt collega *Klinkhamer* met een lang artikel zijn voorstellen tot organisatie van een Maatschappij tot Bevordering van de Tandheelkunde nog eens uiteenzetten. Zijn betoog in de laatste vergadering van de Vereeniging van Nederlandsche Tandartsen ontbrak het waarlijk ook aan langgerektheid niet. Deze langgerektheid is, dunkt me, schuld aan de verslapping der belangstelling, die in genoemde vergadering bleek, en waarover *Klinkhamer* zich beklagt. Daarnaast is de niet geringe verwardheid, ook in zijn artikel, voor het wekken van belangstelling en het vormen van een oordeel niet gunstig. Toch is van *Klinkhamer's* artikel niet alleen het lezen, maar een bestudeering daarom juist overnoodig; en dat velen op de genoemde vergadering niet goed wisten, hoe ze moesten stemmen, me dunkt, 't was ook, omdat ze niet wisten of *Klinkhamer* zelf wel wist wat hij wou. En ook na lezing van *Klinkhamer's* artikel vraagt men zich af, of hij wel weet wat hij wil; een sterke verdediging van zijn eigen voorstellen of een krachtige aanval tegen de voorstellen van *Bruske c. s.* vindt men er niet. Wat men er wel vindt en wat de strekking van zijn artikel schijnt te zijn, dat is *stemming maken*. Dat doet hij, als hij van collega *Bakker* zegt, dat die „na eigen studie en zonder ruggespraak zich aan zijn kant heeft geschaard”; als hij een motief beneden peil noemt, al is 't waar en zeer goed denkbaar; als hij

van lokaas spreekt en als apotheose de ontbinding der algemeene vereenigingen uitspeelt. Ten slotte blijkt uit Klinkhamer's betoog, dat het er hem niet om te doen is een goede organisatie te stichten, maar wel een antwoord te zoeken op de vraag: welke organisatie, goed of slecht, geeft ons de zekerheid, geen gevaar voor de Ned. Vereen. v. Tandartsen in zich te houden; en dat is hem op 't congres niet opgedragen.

Klinkhamer's artikel verlangt om zijn verwardheden en om de tegenspraak, die 't bevat, een uitvoerige bespreking. Dit is Bruske's werk en 't is hem toevertrouwd. Maar de toekomstige inrichting der Maatschappij heeft te zeer mijn belangstelling, dan dat ik hier het zwijgen toe doen kan en ik wil daarom, — ik hoop niet te lang en niet te langdradig — 't mijne zeggen om aan te toonen dat Klinkhamer op den verkeerden en voor de algemeene vereenigingen gevaarlijken weg is.

In de eerste plaats wensch ik dan wel de aandacht erop te vestigen, dat het de voorstanders der voorstellen van Klinkhamer waren, die in de vergadering der Vereeniging van Ned. Tandartsen tot een stemming hebben gedreven, terwijl ik mij daar heb uitgesproken voor uitstel.

Dan, dat Klinkhamer zoo maar concludeert, dat de blanco stemmers uitstel bedoelden met hun blanco, niet, dat ze tegen Klinkhamer's voorstellen waren.

Klinkhamer fantaseert wel aardig! Hij beweert b.v. heel gemoedelijk, dat de aanwezige Amsterdammers gebonden waren door een besluit, in de Amst. Tandh. Vereen. genomen, om tegen Klinkhamer's voorstellen te stemmen. Is dat eigenlijk nog wel als fantaseeren te kwalificeeren. Klinkhamer toch kan weten — ik zou bijna durven zeggen: weet — dat er Amsterdammers vóór zijn voorstellen gestemd hebben. Dat zijn bewering van een bindend besluit voor de Amsterdammers onjuist is, daarvan is een bewijs, dat op de vergadering der Ned. Ver. v. Tandartsen de zeven stemmen der aanwezige leden der Amst.

Tandh. Ver. aldus verdeeld waren: 3 voor K l i n k h a m e r's voorstellen, 3 tegen, 1 blanco.

K l i n k h a m e r fantaseert verder, dat dat bindend besluit in de Amst. Tandh. Vereen. is aangenomen met 5 tegen 4 stemmen. De waarheid is, dat er in de Vergadering der A. T. V. een *motie* is aangenomen, aan het voorloopig bestuur der Mij. mee te deelen, dat die vergadering een organisatie in afdelingen de gewenschte acht; van de 17 aanwezige leden stemden 15 voor de motie, 1 tegen, terwijl 1 stem blanco was.

Al dit geschrijf van K l i n k h a m e r is stemming maken; en dat K l i n k h a m e r daarbij onware en onjuiste gegevens bovendien gebruikt, terwijl hij de juiste kon weten of gemakkelijk te weten komen, is wel erg. En dan gaat K l i n k h a m e r — na op die wijze de absurditeit, dat 5 Amsterdamsche tandartsen zouden beslissen over een zaak, die heel het land raakt, gefantaseerd te hebben, — in hooger beroep zich wenden tot alle tandartsen in Nederland, met de vraag hem te helpen om te komen tot de absurditeit dat 20 — hoogstens 30 tandartsen zullen beslissen over *alle* zaken, die heel het land aangaan.

K l i n k h a m e r's „overzicht van het ontstaan” laat ik onbesproken, omdat het de zaak, waar het om gaat, niet raakt.

Onder „organisatieplannen voor het verbond” zegt K l i n k h a m e r: „De *vrijen* d. z. de niet bij een van beide vereenigingen aangeslotenen, *vormen een eigen groep* in het Verbond, maar kunnen niet beschouwd worden als een afzonderlijke vereeniging, *tenzij zij zich organiseren* en de wetenschappelijke belangen in eigen kring gaan behartigen, hetgeen niet noodig is, omdat de twee vereenigingen voor hen openstaan.” ¹⁾

Dit is de moeite van het lezen waard.

K l i n k h a m e r erkent de *mogelijkheid* van een ver-

---

¹⁾ Cursiveering van mij. P.

eeniging van vrijen, van de vorming van een *derde* algemeene vereeniging, die, wetenschappelijke belangen behartigend, met de bestaande algemeene vereenigingen zal concurreeren; wat misschien al niet een gevaar, dan toch een belemmering voor den groei van deze laatsten inhoudt. Dat gevaar en die belemmering zijn bij een organisatie der Maatschappij in afdeelingen uitgesloten. Dan toch zijn er geen vrijen, omdat de vrije, die lid der Maatschappij wordt, opgenomen wordt in de afdeeling, waarin hij thuis hoort; daar is hij samen met de leden der algemeene vereenigingen en daar zal — ik zei het ook in een vorig artikel — in den kleinen kring gemakkelijk voor de algemeene vereenigingen gepropageerd kunnen worden. Hierbij is dus niet alleen concurrentie uitgesloten, maar kans op een sterker groei der algemeene vereenigingen aanwezig.

Na ons voorgegoucheld te hebben, dat het verbond niet is een vereeniging van Vereenigingen, maar samengesteld uit individueele leden — wie er uit wijs wordt, is een baas — komt het „Vertegenwoordigend Lichaam” aan de beurt.

K l i n k h a m e r doet zijn best duidelijk te maken, hoe mooi alles *kan* zijn volgens zijn voorstellen; hij neemt zelfs het idee afdeelingen over, door voor te stellen, de buitengewone vergaderingen van het verbond in 5 plaatsen van ons land tegelijkertijd te doen houden, elk voorgezeten door een der leden van het dagelijksch bestuur. Hoe dat zou moeten gebeuren zegt hij niet; hij zou dan toch te voren het land in vijf afdeelingen of districten moeten verdeelen; en daarbij zou toch ook gelden, wat K l i n k h a m e r tegen onze Maatschappij aanvoert, n.l.: „dan zou de Amsterdamsche vereeniging als machtig centrum van 60 leden met een 20-tal in Noord-Holland verspreide tandheelkundigen allicht tot een afdeeling worden herschapen. De afdeeling heeft een krachtig georganiseerde kern en het laat de Amsterdamsche Vereeniging vrij koud, of de leden uit den Helder, Schagen, Alkmaar, Hoorn, Zaandam, enz. op zoo'n afdeelvingsvergadering komen; immers wat Amsterdam

wensch, zal de wensch van de anderen moeten zijn."

Of de op die vergaderingen genomen besluiten voor de voorzittende leden van het dagelijksche bestuur bindend zijn, zegt Klinkhamer evenmin, en hij vergeet erop te wijzen, dat — al was dat zoo —, in het vertegenwoordigend lichaam van 20—30 leden, die 5 voorzittende dagelijksche bestuurders toch maar 5 stemmen zouden uitbrengen.

De algemeene vergaderingen — Klinkhamer, die eerst voorstelde ze om de 2 jaar te doen houden, maakt daar nu jaarlijks van — worden in verschillende deelen van ons land gehouden; de vrijen hebben daar niet veel in de melk tē brokken. Ze mogen een lijst van candidaten aanbieden, waaruit het dagelijksch bestuur het vereischte aantal zal aanwijzen, waarop zij zullen hebben te stemmen; de „Raad van Twintig" niet eens, maar het dagelijksch bestuur van 5 zal decreteeren, welke vrijen goed genoeg zijn met hen in den Raad zitting te nemen.

En dan trekt Klinkhamer een smalend gezicht, als ik van autocratie spreek.

De raad tenslotte, zegt Klinkhamer, zal in sommige nader te omschrijven gevallen niet eigenmachtig kunnen handelen, in welke gevallen een buitengewone vergadering van het verbond zal worden bijeengeroepen. Wie praat er hier van autocratie? Let wel:

Het Centraalbestuur van Klinkhamer's Verbond zal *steeds eigenmachtig handelen, sommige gevallen uitgezonderd!*

Bij een organisatie in afdeelingen zal het Centraalbestuur *niet eigenmachtig* handelen, maar zullen de afdeelingsvergaderingen hun afgevaardigden naar dat Centraalbestuur een bindende opdracht geven volgens een meerderheidsbesluit dier vergaderingen.

In enkele gevallen zal het Centraalbestuur, aan bepaalde voorwaarden voldaan zijnde, eigenmachtig mogen optreden. Klinkhamer's Raad *kàn* zich met een verzoek of klacht

van ieder tandheelkundige in den lande of plaatselijke tandheelkundige vereeniging, enz. bezig houden, maar — kan het ook laten. Bij een organisatie in afdeelingen zullen de plaatselijke vereenigingen verdwijnen, afdeelingen worden; de tandheelkundige in den lande, die een klacht of verzoek heeft, zal wel lid der Maatschappij dienen te worden; dan zal het Centraalbestuur of de algemeene vergadering zich met bepaalde kwesties van een onderdeel der maatschappij, of 't een lid of een afdeeling is, moeten bezig houden.

Dan somt *Klinckhamer* de voordeelen zijner organisatie op. Ik schrijf ze hier nog eens neer en zal mijne meening ernaast zetten:

Klinckhamer:

1°. De scheiding, die tus-
schen de vereenigingen be-
staat en die samenwerking
dikwijls onmogelijk maakt,
zal worden overbrugd en
tevens zal aanraking van
de vereenigingen met de
vrijen worden bevorderd.

volgens mij te lezen:

1°. De scheiding, die tus-
schen de vereenigingen be-
staat en die samenwerking
dikwijls onmogelijk maakt,
zal blijven bestaan, omdat
de Centrale Raad samen-
gesteld is uit, de beide
vereenigingen vertegenwoor-
digende, groepen.

De aanraking van de ver-
eenigingen met de vrijen
zal minimaal zijn.

Bij een organisatie in afdeelingen zal niet in de eerste plaats worden gevraagd of een afgevaardigde naar een Centraalbestuur lid is van de een of andere vereeniging, maar wel of hij iemand is, die in zijn afdeeling iets presteert. We krijgen dus allicht een Centraalbestuur van de „eersten en „vlijtigsten” van het land.

Bovendien zal juist, doordat de beide vereenigingen hun stands- en maatschappelijke belangen afstaan aan een *buiten* deze vereenigingen staande maatschappij, terwijl zij zich uitsluitend met wetenschappelijke zaken bezig houden,

een struikelblok, misschien wel *het* struikelblok voor toena-
dering uit den weg geruimd worden.

Bij een organisatie in afdelingen zal er juist in de af-
deelingen een constant contact zijn tusschen de leden der
algemeene vereenigingen en de niet-leden, die wel lid der
maatschappij zijn.

K l i n k h a m e r :

2°. De vereenigingen heb-
ben directe medezeggings-
schap in het Verbond, waar-
door het vertrouwen in het
verbond grooter zal zijn en
waardoor meer kans bestaat
dat zij al hun stands- en
maatschappelijke belangen
aan het Verbond ter be-
hartiging zullen overlaten.

K l i n k h a m e r :

3°. Het bestaan van de
vereenigingen wordt niet
aangetast, want zij hebben
te zorgen voor de behartiging
van de wetenschappelijke
belangen, waarmede het
verbond zich niet inlaat.

Boven heb ik aangetoond, dat een organisatie in afdelin-
gen een nieuwe factor brengt voor grooter ontwikkeling der
algemeene vereenigingen.

Dat de Maatschappij zich *uitsluitend* met stands- en
maatschappelijke belangen heeft bezig te houden, als een
bestaansvoorwaarde voor de algemeene vereenigingen, zie
ik in.

Organisatie in afdelingen:

2°. De vereenigingen heb-
ben geen directe medezeg-
gingschap in de maatschap-
pij, maar kunnen hunne
stands- en maatschappe-
lijke belangen zonder eenig
bezwaar aan de maatschap-
pij overlaten, omdat hunne
leden in de afdelingen en
de algemeene vergaderin-
gen individueel recht van
spreken en stemmen heb-
ben.

volgens mij te lezen:

3°. Het bestaan van de
vereenigingen wordt niet
aangetast, maar er is een
gevaar door het aanwezig
zijn van de mogelijkheid
van concurrentie door een
derde algemeene vereeni-
ging van vrijen.

Van de voordeelen, die Klinkhamer opgeeft voor zijn verbond, gelden ten slotte 4° en 5° zooals hij ze daar geeft ook voor een organisatie in afdelingen.

Ze luiden: 4°. naarmate de belangstelling in de (het verbond, Kl.) maatschappij door de vrijen toeneemt, wordt hun invloed grooter; toonen zij geen belangstelling, dan blijft de invloed bij de leden van de vereenigingen.

5°. De vereenigingen zorgen voor een gegarandeerd aantal *leden*, omdat zij een bepaling in hunne wetten opnemen, dat de leden van de vereenigingen van rechtswege lid zijn van de maatschappij. (het verbond Kl.).

Klinkhamer komt dan tot de „bespreking en bestrijding van het plan Bruske,” Hij houdt vast aan de voorstelling, dat de maatschappij uit 6 afdelingen zou bestaan en betoogt, hoe treurig zij, die buiten groote centra wonen, waar reeds plaatselijke vereenigingen bestaan, eraan toe zullen zijn. „Immers, wat Amsterdam wensch, zal de wensch van anderen moeten zijn”, zegt hij, als hij over een afdeling Noord-Holland spreekt, en dat is een soort autocratie, die niet geduld mag worden! En Klinkhamer vindt 't blijkbaar eerlijker de collegae allen over een kam te scheeren en ze geen van allen iets te laten inbrengen; alleen de Raad van 20—30 zal decreteren.

't Is niet noodig, dat er 6 afdelingen met 12 afgevaardigden naar een Centraalbestuur zijn; 't kunnen er ook meer of minder zijn. Het getal zes werd alleen genomen om 't principe organisatie in afdelingen te demonstreeren. Bovendien is 't niet noodig, dat een afdeulingsvergadering steeds in dezelfde plaats gehouden wordt.

Klinkhamer schrijft: „wat zien wij dus geschieden? Dat de 12 afgevaardigden, die *uit alle deelen van het land* telkens moeten samenkomen, voor het grootste gedeelte hun opdrachten krijgen van enkelen, die de districtsvergaderingen bijwonen en naar willekeur kunnen handelen en dat die afgevaardigden niet zullen zijn de 12 eerste en vlijtigste van het land, maar de 6×2 uitverkorenen van de

districten. Vervolgens is het duidelijk, dat op de algemeene vergaderingen der maatschappij de sterkste *plaatselijke* organisatie ook de grootste invloed op de andere leden zullen uitoefenen, hetgeen van veel belang is, als men nagaat, dat op die vergaderingen juist de gewichtigste kwesties zullen worden behandeld”.

Wie garandeert collega *Klinckhamer*, dat de Raad van 20—30 bestaan zal uit de eersten en vlijtigsten van 't land? Moeten die 20—30 niet telkens uit alle deelen van het land samenkomen? Of stelt *Klinckhamer* zich voor zijn raad uit Hagenaars samen te stellen? 't Zullen zijn — de leden van Uw Raad —, de uitverkorenen van de kleine ledengroepen, die de vergaderingen der algemeene vereenigingen bijwonen, (toen 't in de laatste vergadering der Ned. Vereen. v. Tandartsen op stemmen aankwam over de zeer belangrijke kwestie, Maatschappij of Verbond, 19 van de dikke 100, collega) en daar zullen natuurlijk de plaatselijke vereenigingen een groote invloed hebben (van die bovengenoemde 19 stemmen waren er 7 van leden van de Amst. Tandh. Vereeniging), omdat dáár juist voor vereenigingsleven gevoeld en gepropageerd wordt; omdat vanuit de groote centra gemakkelijk overal naartoe te komen is, en omdat er zeer zeker gepropageerd zou worden als 't erom gaan zou een Raad van 20 te kiezen, die over ons aller wel en wee op maatschappelijk gebied autocratisch zou hebben te beslissen.

Bij een organisatie in afdelingen zal elk lid in de gelegenheid zijn gemakkelijk in de afdelingsvergaderingen zijn stem te gaan uitbrengen. Als een vrije uit den Helder op een algemeene vergadering van *Klinckhamer's* verbond bijv. in Maastricht of den Bosch moet gaan stemmen komt hij er vast niet. Maar een belangrijke afdelingsvergadering in Amsterdam, Haarlem, of waarom niet bijv. Alkmaar, zou voor lid der M^ö. niet moeilijk te bereiken zijn.

Klinckhamer heeft om aan die moeilijkheid tegemoet te komen wel een „stemming bij volmacht” uitge-

vonden, maar dat is wel een zoo funest systeem, dat we er maar liever niet verder over praten zullen.

Het Zuiden bewijst, dat districtsvereeningen gewensch en mogelijk zijn. Zoo zal 't overal kunnen gaan. En zeer zeker zal 't gemakkelijker zijn voor belangrijke zaken de menschen uit kleinen kring bijeen te krijgen, dan uit heel Nederland samen.

Een rationeeler vertegenwoordiging zullen we daarom zeer zeker krijgen in een maatschappij georganiseerd in afdeelingen.

K l i n k h a m e r zegt:

„Neem eens aan, dat de Haagsche vereeniging niet met Uwe plannen meegaat, dan krijgen we in Rotterdam een centrum. Tot dit centrum behoort den Haag. De leden uit den Haag voelen niets voor het verbond en worden geen lid. Ik ga verder: De Rotterdamsche leden zien de weinige animo in hunne afdeeling en bedanken.”

K l i n k h a m e r neemt maar aan. Dat kan ik ook; bijv.

Neem eens aan, dat K l i n k h a m e r de Haagsche Vereeniging is; dan is de Haagsche Vereeniging nog niet de heele Nederlandsche tandheelkundige stand!

Neem eens aan, dat in den Haag K l i n k h a m e r 's „sic volo, sic jubeo” geldt, dan is dat nog niet voor heel Nederland zoo!

Met „maar eens aannemen” schieten we niet op. Er is geen reden, collega K l i n k h a m e r, waarom desnoods Zuid-Holland niet in twee districten verdeeld zou kunnen worden, met den Haag en Rotterdam als centra. Dat zou misschien wel goed zijn om de „weinige animo” wat te prikkelen.

Tot besluit K l i n k h a m e r 's waarschuwing aan de leden van de algemeene vereeningen. Dat is me nog ereis politiek! Het schrikbeeld ontbinding van de vereeningen wordt den leden voorgehouden om K l i n k h a m e r 's voorstellen er toch maar in te krijgen. En dit grof geschut is een bewijs temeer voor wat ik in den aanvang zei: de orga-

nisatie of liever een goede organisatie, is 't 'm bij K l i n k h a m e r niet. De welvaart van *zijn* vereeniging (die ook de mijne is) gaat hem alleen ter harte, En al is dit op zichzelf te apprecieeren, dat K l i n k h a m e r zich er blind op kijkt, is zijn fout.

Met dezelfde vrijmoedigheid en zeker niet minder overtuiging durf ik den leden der algemeene vereenigingen als mijn meening geven:

Wilt ge een goede organisatie met een goede kans op grooter bloei uwer vereeniging, streef dan in uwe vereeniging naar hare medewerking tot de vorming eener Maatschappij tot bevordering der Tandheekunde, georganiseerd in afdeelingen, welke zich uitsluitend met stands- en maatschappelijke belangen zal bezig houden.

H. G. PITSCH.